

॥ १७ ॥ १८ ॥ सुपरिणीतां सत्कृतां ॥ १९ ॥ २० ॥ तुल्येषुकथमितरइतरं भुंजीतेतिप्रश्नः बलवानेव दुर्बलं भुंजीतुत्यानु आत्मानं रक्षेच्छलेन च तं भुंजीतेत्युत्तरमाह तुल्येति त्रिभिः ॥ २१ ॥ भारुंडः गृध्रः ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ इति शांतिप० रा० नै० भारतभा० एकोननवतितमोऽध्यायः ॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ एवं स्वाभ्यादिप्रकृतिषट्कं निरूप्य प्रकीर्णकान् धर्मान् वक्तुं उतथ्यमांघात्

धर्मज्ञानां धृतिमतां संग्रामेष्वपलायिनां ॥ राष्ट्रे तु ये नु जीवंति ये तुराज्ञो नु जीविनः ॥ १७ ॥ अमात्यानां च सर्वेषां मध्यस्थानां च सर्वशः ॥ ये च त्वाभिप्रशंसेयुर्निदे
युरथवापुनः ॥ १८ ॥ सर्वान्सुपरिणीतांस्तान् कारयेथायुधिष्ठिर ॥ एकां तेन हि सर्वेषां न शक्यं तातरोचितुं ॥ मित्रामित्रमथो मध्यं सर्वभूतेषु भारत ॥ १९ ॥ युधि
ष्ठिर उवाच तुल्यबाहुबलानां च तुल्यानां च गुणैरपि ॥ कथं स्यादधिकः कश्चित्सच भुंजीत मानवान् ॥ २० ॥ भीष्म उवाच यच्च रात्यचरानघुरदंष्ट्रान्दं
ष्ट्रिणस्तथा ॥ आशीविषा इव कुद्वाभुजंगान् भुजगा इव ॥ २१ ॥ एतेभ्यश्चाप्रमत्तः स्यात्सदाशत्रोर्युधिष्ठिर ॥ भारुंडसदृशाद्येते निपतंति प्रमादतः ॥ २२ ॥ कच्चि
त्तेव णिजो राष्ट्रे नो द्विजंति करार्दिताः ॥ क्रीणं तो बहुनाल्पेन कांताररुतविश्रमाः ॥ २३ ॥ कच्चित्कृषिकराराष्ट्रं न जहत्यतिपीडिताः ॥ ये व हंति धुरं राज्ञांति भरंती तरा
नपि ॥ २४ ॥ इतोदत्तेन जीवंति देवाः पितृगणास्तथा ॥ मानुषोरगरक्षांसिवयांसि पशवस्तथा ॥ २५ ॥ एषा तेराष्ट्रवृत्तिश्च राज्ञां गुप्तिश्च भारत ॥ एतमेवार्थमा
श्रित्य भूयो वक्ष्यामि पांडव ॥ २६ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिप० राजध० राष्ट्रगुप्तौ एकोननवतितमोऽध्यायः ॥ ८९ ॥ ॥ ९० ॥ भीष्म उवाच यानंगिरा
क्षत्रधर्मानुतथ्यो ब्रह्मवित्तमः ॥ मांघात्रे यौवनाश्रया प्रीतिमानभ्यभाषत ॥ १ ॥ स यथानुशशासैनमुतथ्यो ब्रह्मवित्तमः ॥ तत्ते सर्वं प्रवक्ष्यामि निखिलेन युधि
ष्ठिर ॥ २ ॥ उतथ्य उवाच धर्माय राजा भवति न कामकरणाय तु ॥ मांघातरिति जानीहि राजा लोकस्य रक्षिता ॥ ३ ॥ राजा चरति चेद्धर्मदेवत्वायैव कल्प
ते ॥ स चेद्धर्मचरति न रकायैव गच्छति ॥ ४ ॥ धर्मेतिष्ठंति भूतानि धर्मो राजनि तिष्ठति ॥ तं राजा साधुयः शास्ति सराजा पृथिवीपतिः ॥ ५ ॥ राजा परमधर्मात्मा
लक्ष्मीवान् धर्म उच्यते ॥ देवाश्च गर्हा गच्छंति धर्मो नास्तीति चोच्यते ॥ ६ ॥ स्वधर्मे वर्तमानानां मर्थसिद्धिः प्रदृश्यते ॥ तदेव मंगलं लोकः सर्वः समनुवर्तते ॥ ७ ॥ उ
च्छिद्यते धर्मवृत्तमधर्मो वर्तते महान् ॥ भयमाहुर्दिवारात्रं यदा पापो न वार्यते ॥ ८ ॥ ममेदमिति नैवैतत्साधूनां तात धर्मतः ॥ न वै व्यवस्था भवति यदा पापो न वार्य
ते ॥ ९ ॥ नैव भार्या न पशवो न क्षेत्रं न निवेशनं ॥ संदृश्ये तमनुष्याणां यदा पापबलं भवेत् ॥ देवाः पूजां न जानंति न स्वधां पितरस्तदा ॥ १० ॥

संबादं धाम देवगीतां चारभते यानंगिरा इत्यादिना अध्यायपंचकेन अंगिराः आंगिरसः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ देवा इति यदा पापो न वार्यते तदा देवतनिदादयो दोषाः प्रवर्तन्ते इति सार्धत्रयं ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥